

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-549 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5172(3), LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-549 22 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5181, LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-549 23 IR 54 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-3203 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5182 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-549 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5184

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. rugsėjo 23 d. sprendimo Nr. SV-S-1674 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4–7 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 22 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5181 ir Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 23 ir 54 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3203 pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5182.

2. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5172 (3) (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-5172(3)) ir Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5184 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-5184) ir, atsižvelgiant į tai, kad jais siūloma keisti Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo 8 straipsnio 3 dalį, vadovaujantis teisėkūros efektyvumo principu, pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui nurodytus įstatymų projektus sujungti ir jais siūlomą keisti teisinį reguliavimą tobulinti pagal toliau pateiktą pasiūlymą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 215.3 papunktyje įtvirtintas siekis nemažinti socialinio draudimo pensijų. Sustabdžius socialinio draudimo pensijų indeksavimą, kai valstybėje nėra susidariusi itin sunki ekonominė, finansinė padėtis, o darbo užmokestis auga, būtų sukurta situacija, kai socialinio draudimo pensijų santykis su šalies vidutiniu darbo užmokesčiu mažėtų, tačiau, nevertinant jokių makroekonominių rodiklių, kiltų pavojus viešųjų finansų tvarumui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina tobulinti Įstatymo projekto Nr. XIIP-5172(3) 1 straipsniu ir Įstatymo projekto Nr. XIIP- 5184 1 straipsnio 2 dalimi keičiamą Socialinio draudimo pensijų įstatymo 8 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Indeksavimas nevykdomas, jeigu šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas IK yra mažesnis negu 1,01 ir (ar) vėliausiame IK apskaičiavimo metais paskelbtame Ekonominės raidos scenarijuje IK apskaičiavimo metų ir (ar) po jų einančių kalendorinių metų bendrojo vidaus produkto palyginamosiomis kainomis ir darbo užmokesčio fondo pokyčiai procentais yra neigiami. Tais atvejais, kai indeksavimas nevykdomas, taikomi praėjusių metų gruodžio mėnesį galioję dydžiai.“

3. Atsižvelgiant į Įstatymo projektu Nr. XIIP-5172(3) ir Įstatymo projektu Nr. XIIP-5184 teikiamus siūlymus dėl socialinio draudimo pensijų indeksavimo teisinio reguliavimo tobulinimo, siekiant užtikrinti sklandų jų įgyvendinimą priėmus įstatymus, siūlytina Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 8 straipsnio pakeitimo įstatyme Nr. XIII-2651 (toliau – Įstatymas Nr. XIII-2651) nustatytą teisinį reguliavimą, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

3.1. siūlytina pripažinti netekusia galios Įstatymo Nr. XIII-2651 2 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad „Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatomas 1,91 procentinio punkto didesnis indeksavimo koeficientas už indeksavimo koeficientą, apskaičiuotą pagal šio įstatymo 8 straipsnio nuostatas“, nes:

3.1.1. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2020 m. rugsėjo 23 d. išvadoje Nr. BPE-7 „Išvada dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“ nurodė, kad, atsižvelgiant į dabartinę demografinę situaciją ir neapibrėžtumą dėl COVID-19, išlieka rizika, kad užimtųjų skaičius gali mažėti labiau nei tikimasi, o augant vartotojų taupymo lygiui, labiau silpnės vidaus paklausa. Tai gali neigiamai paveikti vidaus vartojimą ir ekonomikos augimą. Esant tokiam neapibrėžtumui, socialinio draudimo pensijos turi būti indeksuojamos taikant pagal makroekonominius rodiklius apskaičiuotą indeksavimo koeficientą.

3.1.2. Tai, kad socialinio draudimo pensijų indeksavimas neturėtų viršyti lygmens, kuris apskaičiuojamas pagal indeksavimo taisykles, konstatuota Vilniaus universiteto, Mykolo Romerio universiteto ir Socialinių tyrimų centro konsorciumo mokslininkų atlikto projekto „Darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinio-administracinio modelio sukūrimas“ ataskaitoje. Joje taip pat pabrėžta, jog ekonomikos augimo laikotarpiu sukaupto rezervo lėšos neturėtų būti naudojamos išmokoms didinti *ad hoc*.

3.1.3. Siūlomoje pripažinti netekusia galios Įstatymo Nr. XIII-2651 nuostatoje įtvirtintas papildomas *ad hoc* socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficiento padidinimas nuo

2021 metų nėra pagrįstas jokiais makroekonominiais rodikliais, neįvertinta valstybėje susiklosčiusi finansinė ir ekonominė padėtis.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2020 m. rugsėjo 14 d. parengtame Ekonominės raidos scenarijuje 2020–2023 metams nurodyta, kad darbo užmokesčio augimas 2021 metais bus 3,3 proc., o planuojamas socialinio draudimo pensijų didinimas pagal Socialinio draudimo pensijų įstatymą apskaičiuotą socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficientą – 7,17 proc. Vien pagal darbo užmokesčio fondo augimo tempą apskaičiuoto socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficiento taikymas užtikrins daugiau nei dvigubai spartesnį socialinio draudimo pensijų augimą nei numatomas darbo užmokesčio augimas, o tai leis pasiekti Įstatymo Nr. XIII-2651 iniciatorių vieną iš siekiamų tikslų – užtikrinti, kad socialinio draudimo pensijos nuosekliai didėtų sparčiau, nei didėja vidutinis darbo užmokestis.

3.2. Siūlytina pripažinti netekusiu galios Įstatymo Nr. XIII-2651 3 straipsnį, nes ilgalaikis COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) pandemijos poveikis šalies ekonomikai išlieka neapibrėžtas, o, Lietuvos banko vertinimu, valstybės skola augs: 2020 m. pasieks 50 proc. bendrojo vidaus produkto lygį ir, tikėtina, ateityje artės prie Europos Sąjungos valstybėms narėms leidžiamos 60 proc. ribos. Esant susiklosčiusiai situacijai, parinkti kitus makroekonominis rodiklius socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficientui apskaičiuoti, nei numatyta Socialinio draudimo pensijų įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje, būtų sudėtinga: jei socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficientas būtų siejamas su darbo užmokesčio augimu, tokiam indeksavimui reikėtų užtikrinti papildomą finansavimą, nes ateityje mažėjant darbo jėgai neužteks apdraustųjų socialiniu draudimu asmenų mokamų pensijų socialinio draudimo įmokų socialinio draudimo pensijoms mokėti, o Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad „<...> įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai“ (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su ja susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“). Be to, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad „teisės norma, kuria valstybė prisiima atitinkamą įsipareigojimą, <...> turi būti paremta materialiniais ir finansiniais ištekliais“ (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 12 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ 8 straipsnio penktosios dalies ir 19 straipsnio pirmosios dalies normų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“).

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras